תנ״ך · אחרונים · מנחת שי · כתובים

מנחת שי על רות

רבי ידידיה שלמה רפאל נורצי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מנחת שי על רות

רבי ידידיה שלמה רפאל נורצי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מנחת-שי-על-רות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פסוק ח 4
פסוק ט 4
פסוק יב 4
פסוק יג 4
פסוק יד 4
פסוק יט 4
פסוק כ 4
פסוק כב 5
פרק ב 5
פסוק א 5
פסוק ב 5
פסוק ג 5
פסוק ז 5
פסוק ח 5
פסוק יא 5
פסוק יג 5
פסוק יד 6
פסוק טו 6
פסוק כ 6
פרק ג 6
פסוק ג 6
פסוק ד 6
פסוק ה 7
פסוק יב 7
פסוק יג 7
פסוק יד 8
פסוק טו 8
פסוק יז 8
פרק ד 8
פסוק א 8
פסוק ד 8
פסוק ה 8
פסוק ו 8
פסוק טו 9
פסוק יח 9
פסוק כב 9

פרק א

פסוק ח

יעשה. יעש ק' ובמדרש רות מהזוהר יעש יעשה כתיב אם תזכו להכנס תחת כנפי השכינה יעשה ואם לאו יעש חסר ה"א ועיין עוד בשרש ישי בשם מדרש לקח טוב ובספר אגרת שמואל לחכם כמה"רר שמואל אוזידה ובמתנות כהונה:

פסוק ט

ומצאן. כתב המכלול דף קע"ג שנגדעה ה"א הנקבה מהמכתב והא"לף נחה והצד"י בצירי וכן קראן לי מרא שבסמוך עכ"ל ואנו מצאנו שניהם בסגול גם בספרים כ"י ובמקרא אחת בלבד מדפוס ישן מצאתי קראן הרי"ש בצירי ובמדרש רות רבתי ומצאן כתיב אחת מוצאת ושתים לא מוצאות:

פסוק יב

שבנה בנתי לכן. בנסחא כ"י והדפוסים ישנים הל"מד בסגול וברוב הספרים בצירי ובמכלול דף ק"סו הל"מד בסגול לפי שהיה בתשלומו ילכנה הל"מד בפתח כמו שמענה נשים (ירמיהו ט':י"ט) ויש ספרים מדוייקים הל"מד בצירי והוא על העיקר כמו לך עכ"ל ובעל שרש ישי דרש לה להאי נו"ן כפופה כמו שדרשו רבותינו אצל ומצאן מנוחה דלעיל:

פסוק יג

תשברנה. הבי"ת בצירי:

תעגנה. ברוב הספרים הגי"מל בצירי וכ"כ רד"ק במכלול דף קנ"ו ובשרשים האריך לתת טעם לדבר גם בספר רב פעלים כתוב הגי"מל צרויה כמשפט השלמים וכן כתב ר' אלייא בס' הרכבה ולוית חן שער ב' פרק ה' ובמקצת ספרים כ"י וגם באיזה דפוס בסגול:

פסוק יד

ותשנה. בהעלם הא"לף מהמכתב רד"ק בשרשים ומכלול וכן הוא למערבאי ובחילופי הדפוס כתוב עם יו"ד למערבאי ומעות הוא ובמדרש רות רבתי ותשנה חסר אל"ף תשש כחן מהלכות ובוכות היינו חסרות כח ועיין בעל שרש ישי ובעל אגרת שמואל:

פסוק יט

עד בואנה. מלא וא"ו ללמדך שהלכו ו' ימים ובשבת נחו:

פסוק כ

קראן לי. עיין לעיל על ומצאן:

מרא. לית כתיב א' והטעם לפי שחטאה במוראתן של עניים שלא פרנסה בשני הרעב:

פסוק כב

משדי מואב. ביו"ד וכן במסורת כל ספרא כתיב יו"ד בר מן ב' כתיב ה"א וסימן כי שמעה בשדה מואב כי פקד ה' את עמו ויאמר לגאל חלקת השדה:

פרק ב

פסוק א

מידע. מודע ק':

פסוק ב

ואלקטה בשבלים. וכן אלקטה נא שבסמוך שניהם בחטף קמץ כ"כ רבינו יונה בספר הרקמה ור"דק במכלול דף כ"ב ושרשים ומדקדקים אחרים וכן מצאתים במקצת ספרים כ"י גם כי בהרבה ספרי' הם בשוא לבדו:

פסוק ג

ותלך ותבוא ותלקט. מלא וא"ו לומר לך ו' ימים לקטה ובשבת נחה:

פסוק ז

אלקטה נא. הקו"ך בחטף קמץ כמ"ש לעיל:

פסוק ח

תעבורי. במקצת ספרים כ"י אשכנזים ובדפוסים ישנים מלעיל שהטעם בבי"ת אך בס"ס מדוייקים כתובי יד וגם במקצת ספרי הדפוס מלרע וכן כתב רד"ק במכלול דף כ"ג ז"לש ובא שורק תחת חולם במלת תעבורי מזה והוא מלרע וכ"כ בדף קכ"ח שהטרחא ברי"ש:

פסוק יא

הגד הגד לי כל אשר עשית. בנדרים פ' אין בין המודר נמנה עם מלין דקריין ולא כתבן את דהגד הגד וכתב הר"ן ז"ל האי את ק' ולא כתיב מיהו בספרים שלנו ק' וכתיב ואף במסרה שלהו לא מדכר ליה בהנך דקריין ולא כתבן עכ"ל ודבר זה נפלא הוא מאד בעינינו אדרבה איפכא אשכחן בסיפרי דילן ולא כתיב ולא קרי את כלל ועיקר רק הוא חילוף בין מערבאי ומדינחאי דלמדינחאי כתיב את כל אשר ולא קיימא לן כוותייהו:

פסוק יג

כאחת שפחתך. ברוב הספרים חסר יו"ד:

פסוק יד

ויאמר לה בעז. ה"א הכנוי נחה והייתה ראויה להיות במפיק והוא חד מן תלת לה דלא מפקין על פי המסורת וסימן אנ"ך פי' אורייתא נביאים כתובים לפיכך נראה לי שבי"ת בעז רפה שאין כאן דין מפיק עמו שכתבתי בפרשת ואלה שמות על ותחמרה בחמר ובסוף פרשת שלח לך ובזכריה ה' ועיין מ"ש בסוף פ' מטות:

פסוק טו

גם בין העמרים. העי"ן בחטף קמץ:

פסוק כ

האיש מגאלנו הוא: **ותאמר**. חצי הספר בפסוקים:

פרק ג

פסוק ג

ורחצת וסכת ושמת. בדפוסים אחרונים כתוב ושמתי ביו"ד וקרי ושמת בלא יו"ד אבל בכמה ספרים כ"י וגם בדפוסים ישנים כתוב ושמת בלא יו"ד ואין כאן ק' וכתיב כלל ואף במסורת ריש ספר מלכים נסדר הסימן מן מ"ג מלין דכתיבין י' בסוף תיבותא ולא קריין ולא נחשב בהם מזה הפסוק רק תיבת וירדתי ובמדרש אמרו וירדתי כתיב כדלקמן ולא דרשו שום דבר אצל ושמת ואין אנו צריכים למה שכתב בזה בעל שרש ישי ואל יקשה בעיניך אם בפרטן אי אתה מוצא רק מ"א מלין מפני שצריך להוסיף שתי תיבות שהם בפרשת תוכחה בפסור יען אשר לא זכרתי שכתוב זכרתי ביו"ד וקרי זכרת בלא יו"ד ובאותו פסוק עצמו ולא עשיתי כתיב ביו"ד וקרי עשית בלא יו"ד ופשע המגיה בזכירתם עוד יש לדעת כי מה שכתוב בסוף מסרה הנזכרת הייתי לכן כה אמר ה' אלהים יען אכלת טעות סופרים הוא המעוותים עלינו את הכתובים וצריך לומר אתי כה אמר אדני אלהים יען אמרים לכם אכלת אדם אתי שכתוב ביו"ד וקרי את בלא יו"ד והוא ביחזקאל סימן ל"ו:

שמלתך. שמלתיך קרי:

וירדתי. וירדת ק' ובירושלמי פ"ח דפאה וירדתי כתיב אמר לה זכותי תרד עמך:

פסוק ד

ושכבתי. ושכבת ק' ובכי איתא ברות רבתי ועיין מה שכתב בעל אגרת שמואל והמתרגם תרגם ותהא שאילא מיניה עיטא והוא יחוי לך וכו' נראה שדורש יו"ד של ושכבתי לרמוז

על שאלתה שתשאל ממנו ושכבתי כלומר תן לי עצה אם אנשא לאיש דא"לכ אין חבור לוהוא יגיד לך עם ושכבתי כ"כ בספר גאולת הגר:

פסוק ה

כל אשר תאמרי ○○○ **אעשה**. אלי קרי ולא כתיב וכן אלי דהשערים שבסמוך ואינון מן מלין דקריין ולא כתבן על פי המסורת והכי איתא בנדרים פרק אין בין המודר אמר ר' יצחק מקרא סופרים ועיטור סופרים וקריין ולא כתבין וכתבין ולא קריין הלכה למשה מסיני קריין ולא כתיבין פרת דבלכתו (שמואל ב ח) איש דכאשר ישאל (שמואל ב יו) באים דונבנתה (ירמיהו לא) לה דפלטה (ירמיה ן) את דהגד הגד אלי דהגרן אלי דהשערים ע"כ ועיין מ"ש לעיל גבי הגד הגד ובמסרת חשיב כל הני וטפי עלייהו אחריני ואלו הן בני דולא אבו ○○○ בנימין (שופטים כ׳:י״ג) בן דכי על ○○ המלך מת (שמואל ב י״ח:כ׳) צבאות דקנאת ה' ○○ תעשה זאת (מלכים ב י״ט:ל״א) בניו דוהדרמלך ושראצר ○○○○ הכהו (שם במלכים) וכולהו אינון עשר וכן נסדרו במ"ג כאן ובריש ספר דברים ובטעם י' מלין אלו שקורין ואינן כתובים מצאתי כתוב על זה ששני פעמים צותה נעמי את רות בראשונה אמרה כל אשר תאמרי אעשה ובשנייה אמרה כל אשר תאמר אלי אעשה ע"כ ובמדרש רות רבתי אלי ק' ולא כתיב אמרה לה שמא יבא אחד מן הכלבים ויזדווג לי ואף על פי כן עלי לישב הדברים ובמדרש לקח טוב לר' טוביהו בר' אלעזר אמרה רות לחמותה וכי כל אשר תאמר אלי אעשה ואלך בדרך מקושטת ויחשבוני לזונה לא אעשה כן אלא הטוב והישר בעיני אלהים ואדם אעשה ולזות שפתים ארחיק ממי וכן עשתה תחלה ותרד הגרן ואחר כך ותעש ככל אשר צותה חמותה והיינו דגרסינן במסכת שבת פרק ואלו קשרים מאי דכתיב תן לחכם ויחכם עוד זו רות המואביה ושמואל הרמתי וכו' ועיין עוד בשרש ישי ובאגרת שמואל:

פסוק יב

ועתה כי אמנם כי אם גאל אנכי. אם כתיב ולא קרי על פי הגמר' דנדרים פרק ד' ובמסורת טפי עלייהו אחריני כמו שנמסרו כאן במ"ג ועיין מ"ש בירמיה ל"ב בס"ד וברש"י ושרש ישי ואגרת שמואל ובספר גאולת הגר כתוב דמה שכתוב אם לרמוז שספק בידו אם גואל הוא מצד היכולת שככה תש כחו וזקן:

פסוק יג

ליני. כפי המסרה דריש ד"ה וריש בראשית הנ"ון רבתי ולא הל"מד ובנוסח אחר מאותיות גדולות לא נמנית עמהם וכן בספרים כ"י אין שום אחד מהן גדולות:

פסוק יד
ותשכב מרגלתו. מרגלתיו ק':
בטרום. יתיר וא"ו ובמדרש רות ר"פ ז' אמר ר' ברכיה בטרום כתיב מלמד שנשתהה שש שעות כמנין הו"או פי' שש שעות שכבה למרגלותיו ועיין שרשים ואגרת שמואל:

פסוק טו
ויאמר הבי המטפחת. במדרש רבתי דרות הבה כתיב מלמד שהיה מדבר עמה בלשון זכר שלא ירגיש בו בריה וכתב בעל מתנות כהונה צריך לומר מכן היה כתוב בספרים שלהם שבספרי שלפנינו כתוב הבי גם בעל שרש ישי כתב שלא נמצא כן בכל בספרים שלנו ובמסורת שלנו מהדפוס כאן וגם בירמיה סוף סימן ל"ט כתוב דפלוגתא על דין אמנם במסרות כ"י נמסר מסרה הנזכרת ט' חסר א' בלישנא בלא פלוגתא כלל:

פסוק יז
כי אמר ○○○ אל תבואי. אלי ק' ולא כתיב להודיע כי רות הגידה הדבר לנעמי ב' פעמים כדאמרן לעיל על כל אשר תאמרי אלי ועיין עוד בשרש ישי ואגרת שמואל:

פרק ד

פסוק א
ויסר. ברוב הספרים הס"מך בפתח ולא בקמץ:
וישב. טעמו למטה ולכך הוא כלו קמץ קטן ולית דכוותיה כן מצאתי בספר דקדוק כ"י:

פסוק ד
ואדע. ואדעה ק':

פסוק ה
קניתי. קנית ק' ובמדרש רות קניתי כתיב והא מסייעא להאי דאמר ר' שמואל בר נחמן אלם היה מדברי תורה אמר הראשונים לא מתו אלא ע"י שנטלו אותה ואני הולך ליטלה חס לי ליטלה לית אנא מערבב זרעיותי איני מערב פסולת בבני ולא היה יודע שכבר נתחדשה הלכה עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית ועיין שרש ישי:

פסוק ו
לגאול לי. מלא והא"לף בקמץ והוא חטוף והוא חד מן יתרים וא"ו וחטפים קמצים על פי המסורת:

פסוק טו

אהבתך. הבי"ת בקמץ בספרים מדוייקים כתובי יד והתי"ו בסגול מפני שהמלה מלעיל בשני פשטין וכ"כ הלוית חן פ' ב' מהשער הששי ובס"א כ"י הת"יו בצירי ובפשט אחרון לבד ובטיל ברובא ובמקראות ראשונות מהדפוס בצירי ובשני פשטין ואין מחוורו' אצלי:
טובה. בס"א כ"י נמסר עליו לית בטעת בטי"ת וכן נמנה בסוף מסרה גדולה בשטה חדא דכל חד וחד מלעיל ולית דכתוותיה:

פסוק יח

ואלה תולדות פרץ וגו'. במדרש ב"ר אלה תולדות בשמים והארץ אמר ר"ש בר נחמן כל תולדות שנאמרו בתורה חסרין בר מן תרין אלה תולדות פרץ וגו' והדין ומפני מה אינון חסרין א' יודן אמר כנגד ששה דברים שנטלו מאדם הראשון ואלו הן זיוו חייו וקומתו ופרי הארץ ופירות האילן ומאורות וכולהו יליף להו התם מקראי ושוב אינן חוזרים לתיקונן עד שיבא בן פרץ וכתוב בס' גאולת הגר נ"ל דהיינו טעמא שפרץ הראשון נקוד קמץ וסגול והשני בתרין סגולתא שהם שש נקודות להורות שעד פרץ היו ששה דברים חסרי' לגמרי ממין האדם ומפרץ ואילך עד דוד חזרו ג' מהן שהרי זיו מצינו במשה פרי הארץ ופירות האילן חזרו ונתקנו ג"כ בקצת אבל חיי האדם והקומה ומאורות נשארו חסרים לגמרי ולעתיד יחזרו כלם לתקונם הראשון לכן ראשון קמץ וסגול להורות שבתחלה היה הכל סתום וחסיר ואח"כ נפתחו שלשה ופרץ שני בשש נקודות להורות שלעתיד יחזרו כלם ע"כ:

פסוק כב

ועבד. במקצת ספרים חס' וא"ו אחר הע"ין וכן במסואת כ"י עובד ב' מלא וסימן ותקראנה לו השכנות ובעז הוליד את עובד:
ועבד הוליד את ישי. ב' זקפין קמצין בקריה וסימנון ודוד בן ישי ועבד הוליד את ישי: